

EKO
extraBedrijfsvoering voorbij
de bio-regelgevingHenk en Wilma
den Hartog

“In een van de yurts op het erf is de ‘natuurschool’ gevestigd.”

HET BEDRIJF VAN HENK EN WILMA DEN HARTOG IS EEN VRIJPLAATS VOOR INITIATIEVEN

HARTSTOCHT

Boerderij ‘Hartstocht’ is meer dan een familiebedrijf, het erf is te klein om alle initiatieven te herbergen. Als het aan Henk den Hartog ligt, krijgen de koeien een nieuwe ruime stal als schuilplaats. Maar bij voorkeur laat hij ze buiten lopen, want dat past bij het natuurlijke gedrag. De ‘natte’ kleigrond beperkt de weidegang, maar zo lang het gras groeit en de zode stevig genoeg is, mogen de dieren zelf het voer halen. TEKST & FOTO'S | LEEN JANMAAT

De compostplaats is het vertrekpunt van onze rondgang, de hopen achter de stal steken af tegen de wolkenlucht. Het ingangsmateriaal voor de compost wordt deels zelf verzameld en deels gebracht vanuit diverse gebieden. “Op onze compostplaats komen vele grondsoorten bij elkaar, met name kleidelen verrijken onze compost”. Het melkveebedrijf produceert niet alleen maar melk, maar beheert vooral gebieden. Gedurende de zomer lopen het jongvee en de ossen in natuurgebieden, waaronder het Amsterdamse bos. Het ruwvoer is voor het vee, het ruwere materiaal gaat de compostplaats op. Na het mengen en omzetten ontstaat compost. Henk neemt hiervoor de tijd. “Bij voorkeur laat ik de natuur het werk doen, maar de kraan is nodig om de natuur een handje te helpen. Voor composteren is zuurstof nodig, als bijproduct ontstaat warmte. Voldoende om een woonwijk te verwarmen. Maar zo ver zijn we nog niet.”

Het melkvee staat nog in een ligboxenstal maar de ervaring leert dat de harde ondergrond van beton niet geschikt is voor de koeien. “Met name tussenklauwontsteking komt teveel voor naar mijn zin,” licht Henk toe. “Een ruime vrijloopstal vraagt

Als bijproduct van de compost ontstaat voldoende warmte om een woonwijk te verwarmen.

BEDRIJFSGEGEVENS HARTSTOCHT

- Veestapel: 130 dubbeldoel melkkoeien (Blaarkop)
 - Areaal: grasland rondom boerderij en beheersgebieden voor uitscharen en maaisel
 - CSA groentetuin;
 - Natuurschool;
 - Melkverwerking met rauwe melk verkoop;
 - Appartementenverhuur
- www.hartstocht.net

veel oppervlak, ons bouwblok is hiervoor echter te krap bemeten.”

Op het erf is ook de groentetuin gevestigd, voor een vast bedrag van € 250,00 per persoon, kunnen klanten van mei t/m november zelf groenten oogsten. Het community supported agriculture (CSA)-initiatief voorziet inmiddels al honderd burgers van verse groenten.

Henk en zijn vrouw Wilma vinden het leuk om kinderen uit de stad iets van het boerenvak bij te brengen. Wilma combineert haar onderwijsachtergrond met het boerenvak. In een van de yurts op het erf is de ‘natuurschool’ gevestigd, maar de kinderen zijn vooral buiten actief. De natuur en met name het bodemleven vormt een leidraad voor de bedrijfsvoering. De dubbeldoel koeien produceren naast melk en vlees ook mest, ze zijn primair ruwvoerverwerkers. Vanuit het oogpunt van mestkwaliteit wordt koolstof aan het voer toegevoegd, want met een juiste C/N verhouding kom je het bodemleven tegemoet. Henk voelt zich wel aangetrokken tot biodynamische landbouw, al kan hij de werking van preparaten en invloed vanuit de kosmos op de bodem nog niet helemaal vatten. “Voor mij blijft de natuur de belangrijkste leermeester”. ■